

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER vershynt eens per week, 's zaterdags.

Men schryft in te Tongeren by de W. J.-P. Collée, boekdrukker en uitgever van dit blad, grootemarkt, n° 20, en by alle postdirecteurs. Alle toezending van brieven,annoncen, geld, enz, moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement vooraf betaalbaar is bepaeld op 5 fr. per jaer.

» » » » » 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk 20 centimen.
De aankondigingen, per drukregel. 15 »
De reklamen » » » » » 25 »

By het zenden van aankondigingen is eenieder verzocht duidelyk uit te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, of wel ook in het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen worden. Deze laatste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren gegeven genieten voordeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 14 MEI.

De groote oorlogen, zegt M. Dechamps, in zyn voortreffelyk boekwerkje: *le second Empire* (het tweede keizerryk), worden beoordeeld volgens de groote uitslagen; zy brengen de besluitselen mede die ze weerdig zyn. Het is het traktaat van Westphalen dat den oorlog van dertig jaren eindigt; het zyn de traktaaten van 1815 die de oorlogen der revolutie en van het eerste keizerryk sluiten. In de geschiedenis maken de traktaaten tydstoppen uit, zy stellen dagteekeningen daer, die eene verandering, een europeesch evenwigt, eene politieke inrigting, bevestigd door regtzinnige en duerzame verbintenissen, kenmerken. Men heeft gezegd: Europa van den vrede van Westphalen, Europa van 1815. Zal men zeggen: Europa van den vrede van Parys of van het traktaat van Carlsruhe?

De oostersche oorlog is voorzeker een gewigtige oorlog geweest, vermits de grootste mogendheden denzelven hebben gevoerd. Maer de politieke uitslagen van denzelven zyn nietig geweest; de magteloosheid alleen is uit die groote pooging gesproten. Het traktaat van Parys is geene oplossing, maer eene misbaring geweest. Het heeft al de opgebeurde kwestien onopgelost gelaten; het heeft er andere zeer onstuimige verwekt en onder deze de italiaensche kwestie.

Turkyë, dat men wilde genezen in plaats van ziek dat het was voor den oorlog, is nu dood. Nooit was zyne politieke en stoffelyke toestand zoo slecht. Als staetkundige en politieke mogendheid is Turkyë vernietigd; het telt in Europa voor niet anders meer dan voor eenen last; het was onder de leenheerschappy van Rusland en het is nu onder degene der vyf mogendheden die met elkander niet overeen komen. Men heeft gesproken van de onzydigmaking der Zwarte zee; men zou moeten zeggen hebben: de onzydigmaking van Turkyë, die werkeloos en verpletterd is tusschen de tegenstrydige beweeringen zyny meesters. Gestadiglyk heerscht de opstand op zyne grenzen; het ryk bezwykt onder de bankroeten en onder de verlatenis van Europa, die verstrooid en onverschillig is. Het turksche ryk heeft zelfs het fanatisme van den Coran voor onderstand niet meer; de godsdienstige vryheid heeft dit fanatisme

— de eenige magt die hem overbleef — gedood of zal ze welhaest dooden. Dit ryk heeft door de barbaerscheid geleefd, het sterft door de beschaving. Het traktaat van Parys is een grafchrift op een lyk.

Ziedaer de uitslag voor Turkyë. Werpt eenen oogslag langs de andere kanten: het was Rusland dat men wilde verminderen en doen achteruit deinzen, nu is het Oostenryk dat men wil vernederen; het was aen het bondgenootschap met Engeland dat men hield, het is dit welk men laet; het was het pausdom dat men beschermde, het is het pausdom dat men bedreigt; het was de vrede dien men verkondigde, het is de oorlog welke men ademt; het is de omwenteling welke men heeft willen verpletteren, het is de omwenteling welke men wil hebben en waervan men de hoop aemoedigt; het is de europeesche orde welke men tot doel zyny zending had, het is de europeesche warklomp welke men schiept. Twee diepe gemoedsontsteltnissen maken zich terzelve tyde op; de eene in het inwendig der Staten door de omwenteling der maetschappy, de andere in het uitwendig, in Europa, door de staetkundige regeringloosheid. Vandaag is er niet één Staetsman die kan voorzien wat er morgen geschieden zal. Het mistrouwen is tusschen de mogendheden; de onrust is onder de bevolkingen; de twyfelmoedigheid is overal. Wy zyn in de tegenwoordigheid van het onbekende! Het onbekende! Ziedaer wel de bepaling van den staet van zaken.

Wy lezen den volgenden omzendbrief in het *Memoirael van administratie* der provincie Limburg:

Brussel, den 15 maert 1859.

MYNHEER DE GOUVERNEUR,

Sedert eenige jaren zyn er aen de Kamers en aen het Staetsbestuer verschillende rekwesten gestuurd door landbouwers die, ten voordeele van den landbouw, eene wyziging vragen aen de bepalingen van art. 2 der wet van 7 ventose jaer XII, betrekkellyk de politie van het gevaer op de nationale en provinciale steenwegen, bepalingen die het Staetsbestuer kan toepasselyk maken aen de gekasseide buertwegen, krachtens de wet van 24 maert 1833.

Dit artikel bepaelt wederhooriglyk op 11 en op 14 centimeters het *minimum* der breedte, die de velgen der rytuigen met 2 of met 4 wielen moeten hebben, volgens dat

die u wee banieren ontnomen en de poorten uwer stad toegemuerd heeft. Wy zullen geen regt bekomen ten zy met de bedreigingen op de lip en de wapens in de vuist. Het Lepelregt moet te niet. Om de schatting dezer hatelike en onwettige ligting te verregtveerdigen, zeggen zy dat zy moet dienen om de onkosten van den oorlog van Gaver te dekken. . . Het is leugentael en bedrog, onze bestierders verslinden zelve er den opbrengst van, en weigeren rekenschap hunner werkingen te geven. Wilt gy nog iets meer weten? Diegenen onzer magistraten welke zich by den hertog hebben begeven om hem uit te noodigen naer Gent te komen, hebben hem aengeraden het Lepelregt te handhaven; zy hebben beweerd dat die belasting niet alleenlyk de schatkist der stad aanvulde, maer dat zy daerboven in de onkosten van het hof voorzag, dat zy diensvolgens van pas kwam om vette pensioenen te betalen aen meer dan eenen getrouwen dienaar des vorstes. Hoe! het Lepelregt zou moeten dienen om de onkosten te dekken van den laetsten oorlog! Welke begoocheling! Ik heb er de bewysstukken van in handen, zy heeft reeds meer dan tweemaal zooveel opgebracht al deze onkosten bedragen.

— Weg met het Lepelregt! weg met het traktaat van Gaver! riep de menigte op eenen dolzinnigen toon, tot het uiterste gedreven zynde door het geen de onstuimige rede-naer kwam te zeggen.

Lnistert eens wel: men heeft niet gewild dat de processie van sint Lieven op gelyken dag viel met de tegenwoordigheid van Monseigneur Karel te Gent; men heeft voorgesd dat het volk, vrypostiger dan onze bloedhertige magistraten en edelen, den vorst in menigte te gemoet zou loopen om hem te verzoeken aen hunne vraag te laten regt weder-varen; men heeft gedacht dat zoo haest het volksken met de relikwiekas uit de stad zou verwyderd zyn, de groote mannen en de lafaerds vryer zouden wezen om op hun gemak zich voor den hertog te komen vernederen, om schaemteloos voor zyne voeten te liggen kruipen. Het is juist daerom alleen dat men ons bevolen heeft den zaterdag

dezelve 't zy met 2. 't zy met 3 paerden bespannen zyn.

De petitionnarissen hebben zich vooreerst beklagd over de moeijelkheden die zy beproeven om in de aerdedwegen en in de velden te ryden met rytuigen wiens velgen eene breedte hebben van 14 centimeters, voor het vervoeren van mest of het inhalen der oogsten. Deze moeijelkheden verpligten ze aen den enkelen wagen welke het meestendeel bezitten, slechts eene breedte te geven van 11 centimeters, hetgeen hen blootstelt de wet te overtreden wanneer, uit reden van den slechten staet van zekere gemeenschaps-wegen, zy verpligt zyn 3 paerden in te spannen in plaats van 2.

Ik herken, Mynheer de Gouverneur, dat de aerd van grond in zekere lokaliteiten en in zekeren tyd, belet dat de circulatie der rytuigen altyd gemakkellyk gedaen worde met velgen van 14 en zelfs van 11 centimeters langs de velden en niet verbeterde wegen. Maer er is te bemerken dat de voormelde bepaling van art. 2 der wet van 7 ventose jaer XII niet toepasselyk is aen de rytuigen tot het bewerken der landeryen gebruykt, tot het vervoeren der oogsten en tot het bebouwen der pachthoeven (art. 8 derzelfde wet), voor zooveel zy van hunne onmiddelyke bestemming niet worden afgekeerd, 't is te zeggen dat zy uitsluitelyk tot de landgebruiken dienen (dekreet van 3 mei 1810).

De bedoelde rytuigen mogen dus voorzien zyn van velgen eener hoegenaemde breedte, zelfs minder dan 11 centimeters, en de groote steenwegen beryden, welk ook het getal paerden zy die er zyn ingespannen, zonder dat hunne eigenaers de wet overtreden, mits de eenige voorwaarde, opgelegd door het dekreet van 23 juny 1806, art. 8, dat het gewigt dezer voertuigen, lading begrepen, de 4,000 kilogrammen niet overtrefte.

Inderaed, de voorgaende beperkingen worden niet toe-past aen de wagens die eetwaren, enz, naer de merkt vervoeren: dit is herkend geweest door het voormelde dekreet van 3 mei 1810, hetwelk bepaelt dat de uitzondering daergesteld by art. 8 der wet van 7 ventose jaer XII, voor hetgeen het vervoeren der oogsten betreft, slechts de plaats bedoelt van waer de ingeooogste voorwerpen ingezameld worden tot degene waer, om ze te bewaren, de landbouwer dezelve lost en verzameld. Maer, buiten dat het gebruik der veldkarren, in bedoeld geval, eerder een nyverheids- als een landbouws-karakter aanbiedt, is het te bemerken dat de landbouwers, die eenen enkelen wagen bezitten wiens velgen 11 centimeters breedte hebben en die, uit reden van de moeijelkyheid der circulatie in de aerdedwegen, in de noodzakelyk zyn geweest er 3 paerden in plaats van 2 in te spannen, er altyd een mogen uitspannen

de stad te verlaten, om er maer maendag avond terug in te komen. Maer, by den hemel! kameraden, degenen die op onze afwezigheid gerekend hebben, zullen slechte rekening gemaakt hebben. Wy gaen den hertog en zyn hof een danken doen dansen gelyk men er nog nooit zien dansen heeft. Monseigneur zal zich nergens aen verzoeken: hy zal in onze stad zyn, wy zullen hem onder onze hand hebben gelyk een wild zwyn in de prang, hy zal aen de jagers niet ontsnappen die hem eng zullen ingesloten houden. Onze goede uitslag is zeker. Wy zyn genoegzaam in getal, en gy zyt allen vol krachtdadigheid en moed, niet waer?

— Ja, Ja, antwoordde men van alle kanten.

— Maer wy hebben noch pantsers, noch degen, noch rapier, deed een der aenwezigen opmerken; de vrede van Gaver verbiedt ons immers van er in de processie van sint Lieven te dragen.

— Men heeft er in voorzien, myne kinderen, riep Bloc op eenen zegepralenden toon, ziet!

En ten zelfden tyde stapte Brunel af, en opende eene overgrote kist die zy voor hunne zonderlinge tribunen hadden doen plaatsen, en toonde aen de verbaesde menigte eene groote hoeveelheid daggen, stootdegens, dolken, de eenen oud en groest, de anderen met haeste aeneen gesmeed.

— Ziet hier, vervolgde Bloc, wapens voor elk een van u. Indien er nogtans te weinig waren om zulken grooten hoop dapperen te gerieven, begeeft u van daeg naer de jaermerkt Hauthem; op de kramen der koopmans die hier van alle kanten zyn toegestroomd zult gy goede en welsnydende messen zien, vraegt er, het woordje *Willcome* uitsprekende, en op het oogblik zal men er u ter hand stellen. Voor wat de yzeren pantsers betreft, myne vrienden, vermits het u verboden is geweest van er te dragen, en dat het zou kunnen gebeuren dat gy ze zoudet noodig hebben om de degenstooten en kolslagen der serjanten van monseigneur af te weeren, ga ik u het middel aenwyzen om er in te voorzien. Schier onder al de kramen der jaermerkt, zult gy met geheele hoopen looden plaatjes bemerken, die daer in

DE ZOTTEN VAN SINT LIEVEN.

KRONYK VAN DEN TYD VAN KAREL-DE-STOUTE.

1467.

(Vervolg.)

III. — De fontein van sint Lieven.

Toen de stilte hersteld was, liet Mathys Bloc eenen langen blik over de menigte rondwalen en sprak:

— Hertog Philips is overleden, God behoude zyne ziel, indien hy het verdient! Zyn zoon Karel gaet hem in de regering opvolgen; myne vrienden, ik geloof hem niet beter te wezen dan zyn geduchte vader. Nu dan, vooraleer by van zyn nieuwe grondgebied bezit neme, moeten wy onze regten en privilegien weder in bezit nemen.

— Ja, ja, wy moeten onze privilegien terug hebben, riep het grootste deel der aenhoorders by deze woorden uit.

— Morgen doet Monseigneur zyne Blyde-Inkomst in Gent; onze heeren de schepenen, de opperbaljuw, de baljuw der stad en andere magtige mannen die ons geleiden, den band aen den hals, zullen niet durven spreken om onze verlorone vryheden terug te eischen. Zy houden er te veel van den prins te vleijen, en op hun gemak de inkomsten op te eten welke de schandelyke belasting op het koorn hun opbrengt. . . .

— Weg met het Lepelregt, weg met het Lepelregt! riep de menigte, by deze laetste woorden in toorn opstuivende.

— Zy! ze gekken met het arme volk; het is hun genoeg een zware geldtesch aen hunnen gordel te hebben en op hun lyf een ryk fluweelen wambuis te dragen, met het overige bekreunen zy zich donders weinig. Wy mogen of kunnen niets gemens hebben met die onbermhertige dieven, die penningen ligten op ons brood, en voor den hertog op hunne knien zouden kruipen om zyne gunsten te bekomen. Zy zouden zelfs niet éénmaal hunne stem verheffen om den rampzaligen vrede van Gaver te vernietigen